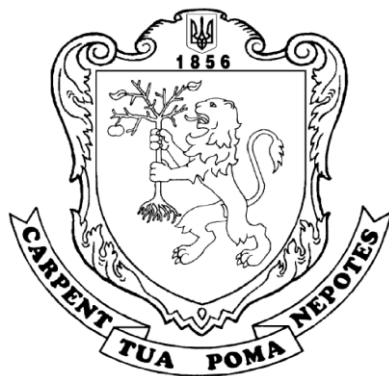

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет природокористування
Факультет управління, економіки та права
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

СИЛАБУС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«РИНОК ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ»

для здобувачів освітнього ступеня Магістр зі спеціальності
072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

ДУБЛЯНИ 2024

Назва дисципліни: Ринок фінансових послуг

Розробник: к.е.н., доцент, кафедри фінансів, банківської справи та страхування Східницька Г. В.

Шифр та назва галузі знань, здобувачів освітнього ступеня «Магістр»
07 Управління та адміністрування 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Викладач дисципліни: Східницька Галина Володимирівна, к.е.н., доцент кафедри фінансів, банківської справа та страхування
e-mail: galinashid@gmail.com

Затверджено на засіданні кафедри фінансів, банківської справа та страхування

Протокол № 1 від 12.08.2024 р.

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Дисципліна «Ринок фінансових послуг» є дисципліною **обов'язкової** складової навчального плану, циклу дисциплін *професійної підготовки*, яка сприяє підготовці фахівців з фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку. Здобувачі вищої освіти отримують теоретичні основи про розвиток та функціонування фінансового ринку як підсистеми фінансових відносин країни, а також сформулюють спеціальні знання і практичні навички із питань здійснення операцій з цінними паперами.

Курс викладається у формі лекцій, практичних занять та самостійної роботи.

Обсяг курсу – 4 кредити ЄКТС (120 год.). Він передбачає 64 год. аудиторної (32 год. лекцій і 32 год. практичних занять або занять із викладачем) та 26 год. самостійної роботи. Підсумковий контроль – екзамен.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою курсу «Ринок фінансових послуг» є формування у здобувачів вищої освіти комплексного розуміння системи взаємозв'язків на ринку фінансових послуг та відповідної державної політики.

Завданнями курсу є:

- вивчення суті та значення ринку фінансових послуг у сфері економічних відносин, взаємозв'язків між джерелами формування фінансових ресурсів та їх використанням, функціонування фінансових інструментів,
- суті фінансового посередництва, особливостей обігу різних видів фінансових інструментів, видів, форм і методів регулювання ринку фінансових послуг;
- здійснення теоретичної і практичної підготовки здобувачі вищої освіти до вірного розуміння сутності операцій з цінними паперами, управління ними та їх класифікація;
- порядку проведення емісійних, інвестиційних, торгових, депозитарних операцій з цінними паперами;
- особливостей операцій з акціями, облігаціями, векселями; спектру ризиків при операціях з цінними паперами.

Після вивчення курсу здобувач освіти повинен:

знати:

- сутність фінансової інженерії і ринку фінансових послуг та їх роль в розвитку ринкових відносин;
- загальну характеристику та види фінансових послуг;
- класифікацію суб'єктів ринку фінансових послуг за функціями і формою;
- інституційну структуру ринку фінансових послуг;
- сегментарну структура ринку фінансових послуг;

- основи державного регулювання та саморегулювання ринку фінансових послуг;

вміти:

- здійснювати операції з інструментами грошового ринку;
- здійснювати основні види конверсійних операцій на валютному ринку;
- визначати ефективність операцій, пов'язаних з конвертованістю валюти;
- визначати курсову вартість цінних паперів;
- реалізувати на практиці механізм ф'ючерсних та опціонних операцій.

У результаті вивчення дисципліни здобувач набуде компетентностей:

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у професійній діяльності або у процесі навчання у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.
Загальні компетентності	ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК8. Здатність працювати в міжнародному контексті.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	СК04. Здатність оцінювати дієвість наукового, аналітичного і методичного інструментарію для обґрунтування управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування. СК09. Здатність розробляти технічні завдання для проектування інформаційних систем у сфері фінансів, банківської справи та страхування.
Програмні результати	ПР03. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності. ПР04. Відшукувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування. ПР07. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності ПР12. Обґрунтувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (ЗМІСТ)

Тема 1. Сутність, структура та суб'єкти ринку фінансових послуг.

Тема 2. Сегментарна структура ринку фінансових послуг.

Тема 3. Форвард – контрактний фінансовий інструмент.

Тема 4. Ф'ючерсний контракт – фінансовий інструмент біржової торгівлі.

Тема 5. Опціони – фінансовий інструмент біржового та позабіржового ринків.

Тема 6. Свопи. Фінансові інструменти власного капіталу.

Тема 7. Ринок фінансових послуг та його структура.

Тема 8. Фінансові послуги на грошовому ринку.

Тема 9. Фінансові послуги на валютному ринку.

Тема 10. Фінансові послуги на ринку позик.

Тема 11. Фінансові послуги на фондовому ринку.

Тема 12. Державне регулювання та саморегулювання ринку фінансових послуг.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Вивчення дисципліни «Ринок фінансових послуг» відбувається у формі навчальних аудиторних занять, під час яких здобувачі отримують необхідні знання (лекції, практичні заняття, консультації) та виконання самостійної роботи в позааудиторний час.

Вкладанні лекційного матеріалу відбувається у формі лекцій-бесід і лекції-візуалізації. Лекція-бесіда забезпечує безпосередній контакт викладача з аудиторією і дає змогу привернути увагу слухачів до найбільш важливих питань теми лекції, визначити у процесі діалогу особливості сприйняття навчального матеріалу. Лекція-візуалізація – візуальна форма подачі лекційного матеріалу з розгорнутим або коротким коментуванням візуальних матеріалів, що переглядають технічними засобами навчання.

При проведенні практичних занять передбачено поєднання таких форм і методів навчання, як виконання індивідуального завдання, дискусія, тести, розв'язування задач та ситуаційних вправ.

Передбачено за необхідності проведення лекцій і практичних занять з використанням дистанційних методів навчання.

Самостійна робота передбачає виконання завдань практичного характеру, передбачених програмою курсу, що не завершені чи не можуть бути виконані в рамках аудиторних занять, самостійне вивчення окремих питань.

Здобувачі працюють з друкованим інформативним матеріалом або з матеріалом мережі Інтернет, виконують усні та письмові завдання, виступають з доповідями і презентаціями, підготовленими індивідуально.

Здобувачі повинні інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. Відпрацювання пропущених занять здійснюється згідно з «Положенням про порядок відпрацювання студентами Львівського національного університету природокористування» пропущених лекційних, практичних, лабораторних та семінарських занять». Здобувачі представляють опрацьований практичний матеріал (виконане завдання) з відповідної теми.

Організація навчального процесу передбачає дотримання вимог академічної доброчесності. Письмові роботи магістрів повинні відображати їх власні міркування, результати здійснених ними досліджень. Порушеннями академічної доброчесності під час вивчення дисципліни вважаються: академічний плагіат, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувачів є підставою для її незарахування викладачем.

ПЛАН ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Сутність, структура та суб'єкти ринку фінансових послуг.

1. Сутність ринку фінансових послуг та його ознаки. 2. Функції ринку фінансових послуг. 3. Суб'єкти ринку фінансових послуг та їх класифікація. 4. Інституційна структура ринку фінансових послуг.

Тема 2. Сегментарна структура ринку фінансових послуг. 1. Загальна характеристика сегментарної структури ринку фінансових послуг. 2. Грошовий ринок. 3. Фондовий ринок. 4. Валютний ринок. 5. Страховий ринок.

Тема 3. Форвард – контрактний фінансовий інструмент. 1. Основні характеристики форвардного контракту. 2. Види форвардних контрактів. Форвардні крос-курси. Витрати за форвардною угодою. Процентні форварди. 3. Форвард на майбутню процентну ставку (FRA) та форвардна валютна угода (контракт FXA) розширення.

Тема 4. Ф'ючерсний контракт – фінансовий інструмент біржової торгівлі. 1. Характеристика ф'ючерсного контракту. 2. Маржа у ф'ючерсній торгівлі та сутність біржового кліринг. 3. Процедура поставки за ф'ючерсними контрактами. 4. Види фінансових ф'ючерсів.

Тема 5. Опціони – фінансовий інструмент біржового та позабіржового ринків. 1. Характеристика опціонних контрактів. 2. Одноперіодні опціони. 3. Багатоперіодні опціони: кепи, флори, колари, кепціони, свопціони та складні опціони.

Тема 6. Свопи. Фінансові інструменти власного капіталу. 1. Суть та характеристика свопу. Історія становлення ринку свопів. 2. Види свопів. 3. Ризики укладання операцій своп. 4. Цінні папери, пов'язані з власним капіталом. 5. Опціони на акції, варранти, підписні права, депозитарні розписки, контракти на фондові індекси. 6. Процедури розміщення акцій.

Тема 7. Ринок фінансових послуг та його структура. 1. Сутність ринку фінансових послуг та його ознаки. 2. Суб'єкти ринку фінансових послуг та їх класифікація. 3. Функції ринку фінансових послуг в економіці країни. 4. Поняття фінансової послуги, її ознаки та види. 5. Принципи функціонування ринку фінансових послуг. 6. Проблеми розвитку ринку фінансових послуг в Україні. 7. Загальна характеристика сегментарної структури ринку фінансових послуг: 7.1. Грошовий ринок. 7.2. Фондовий ринок. 7.3. Ринок позик. 7.4. Валютний ринок. 7.5. Страховий ринок.

Тема 8. Фінансові послуги на грошовому ринку. 1. Депозитні послуги фінансових установ, їх види та характеристика. 2. Послуги фінансових установ щодо здійснення грошових платежів та розрахунків. 3. Фінансові послуги з емісії

та обслуговування платіжних карток. 4. Фінансові послуги з обслуговування вексельного обігу.

Тема 9. Фінансові послуги на валютному ринку. 1. Склад професійних учасників валютного ринку та регулювання їх діяльності. 2. Загальна характеристика валютних операцій та фінансових послуг, що супроводжують їх реалізацію. 3. Участь фінансових установ у реалізації валютних операцій на спотовому та форвардному ринках. 4. Фінансові послуги банківських установ з реалізації міжнародних розрахунків.

Тема 10. Фінансові послуги на ринку позик. 1. Кредитування юридичних осіб, як вид фінансової послуги. 2. Лізингові операції фінансових установ. 3. Факторингові послуги банківських установ. 4. Споживче кредитування.

Тема 11. Фінансові послуги на фондовому ринку. 1. Професійна діяльність на фондовому ринку, її види та характеристика. 2. Фінансові послуги з розміщення цінних паперів на ринку. 3. Брокерська діяльність на фондовому ринку. 4. Спільне інвестування на фондовому ринку.

Тема 12. Державне регулювання та саморегулювання ринку фінансових послуг. 1. Необхідність, цілі та форми державного регулювання ринку фінансових послуг. 2. Функції та повноваження НБУ щодо регулювання ринку банківських послуг. 3. Діяльність Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку щодо регулювання діяльності oferentів фінансових послуг. 4. Повноваження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України щодо регулювання діяльності небанківського фінансового сектора. 5. Основні проблеми та напрями вдосконалення Державного регулювання ринку фінансових послуг в Україні.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Для перевірки рівня засвоєння магістром матеріалу з наведеної дисципліни та сформованості в нього компетентностей застосовується комплекс методів контролю:

1. Усне опитування (фронтальне, індивідуальне).
2. Перевірка виконаних в аудиторії та поза аудиторією робіт (підготовлених відповідей, виконання практичної роботи).

Контроль здійснюється з дотриманням принципів: індивідуальний характер перевірки та оцінювання знань, систематичність, об'єктивність, умотивованість оцінок, вимогливість, єдність вимог.

Види контролю: поточний контроль, семестрова атестація, залік.

Результати навчальної діяльності оцінюються за 100-бальною шкалою.

Поточне тестування та самостійна робота (разом 50 балів)												Підсумковий тест (екзамен)	Сума
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	50 балів	100

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

В умовах дистанційного навчання поточний і підсумковий контроль здійснюється з використанням інтернет-технологій різними шляхами комунікацій (зокрема, Zoom, Google Meet, Moodle).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Примостка Л. О. Фінансові деривативи: аналітичні та облікові аспекти: *монографія*. К.: КНЕУ, 2011. 263 с.
2. Сич Є. М., Ільчук В. П., Гавриленко Н. І. Ринок фінансових послуг. навч. посібн. К.: «Центр учбової літератури», 2012. 428с.
3. Сохнацька О. М. Фінансовий інжиніринг: навч. посібн. К.: Кондор, 2011. 660 с.
4. Унинець-Ходаківська В. П., Костюкевич О. І., Лятамбор О. А. Ринок фінансових послуг; теорія і практика. Вид. 2-ге доп. І перероб: навч. посібн. К: Центр учбової літератури, 2014. 392 с.
5. Черкасова С. В. Ринок фінансових послуг. навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів освіти; Львів: «Магнолія 2006», 2008. С. 143-253.

Додаткова

1. Маслова С. О., Опалов О. А. Ринок фінансових послуг: навч. посібн. К.: Кондор, 2006. С. 123-164.
2. Скибенко С. Т. Ринок фінансових послуг [Електронний ресурс] : навч.-метод. посібн. Полтава: РВВ ПУЕТ, 2011. 158 с. Режим доступу: <http://uccu.org.ua/liber/2010/6/Skibenko/106rinso/index.htm>
3. Скибенко С. Т. Ринок фінансових послуг: навч.-метод. посібн. для самостійного вивчення дисципліни студентами спеціальності 7.03050801, 8.03050801 «Фінанси і кредит» за КМСОНП ПУЕТ. Полтава: ПУЕТ, 2012. 158 с.
4. Смоленська О. Ю. Фінансовий ринок: навч. посібник. К.; Центр навчальної літератури, 2015. 384 с.
5. Содома Р. І. , Східницька Г. В., Марків Г. В. Інноваційний проект з електронного банкінгу. *Вісник Львівського національного аграрного університету: Економіка АПК*. 2019. С. 85-91.

6. Східницька Г. В. Консолідація державних електронно-інформаційних ресурсів в Україні із використанням зарубіжного досвіду. *Вісник Львівського національного аграрного університету. Серія: Економічні науки.* № 28. 2021. С. 90-95.

7. Східницька Г. В., Хірівський Р. П. Перспективи розвитку фінансових технологій в Україні. *Вісник Львівського національного університету природокористування. Серія: Економічні науки.* № 30. 2023. С. 57-64.

8. Ходаківська В. П., Беляєв В. В. Ринок фінансових послуг: теорія і практика. К. ЦУЛ, 2009. С. 26-89.

9. Ходаківська В. П., Данілов О. Д. Ринок фінансових послуг: навч. посібник. Ірпінь: Академія ДГІС України, 2011. 501 с.

10. Шиндирук І. П., Соколова Е. В. Ринок фінансових послуг: підручник. К.: Кондор, 2013. 410 с.

11. Інформаційні ресурси

Бібліотечно-інформаційні ресурси

1. Наукова бібліотека Львівського національного університету природокористування (м. Дубляни, вул. В.Великого,1).
2. Львівська наукова бібліотека вул. Стефаника, 2. (тел.74-43-72).
3. Львівська обласна наукова бібліотека (пр. Шевченка, 13, тел. 74-02-26).
4. Наукова бібліотека ЛНУ вул. Франка, методичний відділ (вул. Драгоманова, 17, тел. 296-42-41).

Електронні інформаційні ресурси мережі інтернет з переліком сайтів:

-www.minfin.gov.ua – сайт Міністерства фінансів України

-www.nfr.gov.ua – Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг

- www.bank.gov.ua – Національний банк України

- www.ukrstat.gov.ua – Державний комітет статистики України.

-www.portal.rada.gov.ua – Верховна Рада України.

- www.kmu.gov.ua - Кабінет Міністрів України

- www.mon.gov.ua – Міністерство освіти і науки України